

WOKE

— Jamal
Ouariachi

Jamal Ouariachi is schrijver. Behalve romans en verhalen schrijft hij onder meer recensies en columns.

De termen *woke* en *cancel culture* worden in de Verenigde Staten gebruikt om kritisch debat buiten de orde te verklaren', schreef

historicus Karwan Fatah-Black onlangs in NRC. Het zouden signaalwoorden zijn voor rechtse complotdenkers voor de almaar toenemende invloed van postkoloniale en anti-racistische stemmen. We zouden de Amerikaanse *culture war* niet naar Nederland moeten importeren, meent Fatah-Black ook. Vreemde woorden voor een historicus. Niet alleen kennen woke en cancelcultuur een lange geschiedenis die niets met complotdenken te maken heeft, inmiddels zijn de begrippen in Nederland volledig ingeburgerd. De cultuuroorlog heeft al jaren geleden onze stranden bereikt. Een staakt-het-vuren valt voorlopig niet te verwachten.

Woke wordt inmiddels inderdaad ook negatief gebruikt. Dat is niet geheel onterecht. Het woke gedachtegoed heeft de neiging zo'n beetje elk aspect van de maatschappij te duiden als racistisch, seksistisch, homofob of anderszins discriminerend jegens 'gemarginaliseerde groepen'. Dat blijft niet beperkt tot de 'kritische analyses' waarover Fatah-Black schrijft. Woke gedachtegoed leidt tot actie.

Het heeft geleid tot krankzinnige gidsen voor correct taalgebruik. *Woorden doen ertoe: Een incomplete gids voor woordkeuze binnen de culturele sector, Waarden voor een nieuwe taal: Een veilige, inclusieve en toegankelijke taal voor iedereen in de kunst- en cultuursector, Transgender taalgebruik*, enzovoort. Je kunt inmiddels promoveren op de hoeveelheid taalwenken die het afgelopen decennium in Nederland verschenen is.

Het woke gedachtegoed draagt tevens bij aan cancelcultuur. Sprekers aan universitei-

ten die afgezegd worden, omdat hun denkbeelden niet binnen de politiek correcte orde passen. Een vertaalster die niet de juiste huidskleur heeft om het gedicht van een zwarte dichteres te vertalen. Uit piëteit werd onlangs nog de naam van een vrij bekende profeet uit de vertaling van een canonic Italiaans dichtwerk geschrapt. De lijst voorbeelden is veel langer. Toch hoor je uit activistenkringen steeds vaker de bewering dat cancelcultuur helemaal niet bestaat — een glubberige debattruc waar we vooral niet in moeten trappen.

De invloed van cancelcultuur groeit. Mensen gaan erop anticiperen: pas maar op, straks word je gecanceld! In recente interviews over zijn nieuwe roman zinspeelde

Een staakt-het-vuren valt voorlopig niet te verwachten

A.F.Th. van der Heijden op mogelijke confrontaties met de identiteitspolitie. Hij is te oud om zich er wat van aan te trekken, maar het bewustzijn van cancelgevaar is gezaaid. Zelfcensuur ligt op de loer.

Een cultuur die zich niet ontwikkelt, is een dode cultuur. Laten we dus vooral kritische debatten blijven voeren, over hoe we tegen onze (koloniale) geschiedenis aankijken, over hoe we elkaar bejegenen, over welke kunst we waarderen en waarom — maar zonder die aanhoudende neiging mensen mond-dood te maken of kunstwerken te corrigeren dan wel aan het zicht te onttrekken. Of te ontkennen dat die neiging überhaupt bestaat.